
ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΜΝΗΜΕΙΑΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΣΤΗ ΝΑΥΤΙΚΗ ΒΑΣΗ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΦΛΩΡΑΚΗ ΣΤΟ ΜΑΡΙ
Αρχιτεκτονικός / Καλλιτεχνικός διαγωνισμός



Κατάλογος σχεδίων:

1. ΓΕΝΙΚΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟ
2. ΓΕΝΙΚΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟ
3. ΚΑΤΟΨΕΙΣ - ΤΟΜΗ - ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
4. ΟΨΕΙΣ - ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΕΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ
5. ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΕΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η έκρηξη της 11ης Ιουλίου του 2011 στη Ναυτική Βάση Ευάγγελου Φλωράκη στο Μαρί που συγκλόνησε την Κυπριακή Κοινωνία άφησε πίσω της καταστροφή και πόνο. Καταστροφή του ηλεκτροπαραγωγικού σταθμού της χώρας, επιδείνωση της κακής οικονομικής κατάστασης του τόπου μας αλλά δυστυχώς και τον θάνατο 13 συμπατριωτών μας οι οποίοι έδωσαν την ζωή τους εν ώρα καθήκοντος.

Η έκρηξη αποτέλεσε, σε ένα άλλο επίπεδο ένα “ταρακούνημα” στη συνείδηση μας, στα πιστεύω μας, στον τρόπο που λειτουργούμε, στη σχέση μας με τους συμπολίτες μας, το κράτος και μια αναθεωρημένη στάση στην ατομική αλλά και στη συλλογική μας ευθύνη.

Η επίδραση του πρωτάκουστου γεγονότος στο χώρο προκαλεί αισθήματα θυμού, πίκρας, πόνου και αγανάκτησης σε όλους εμάς αλλά κυρίως στους στενούς συγγενείς των θυμάτων.

Πρόταση:

Αντιμετωπίζουμε το χώρο με δέος και σεβασμό.

Με την πρόταση μας επιθυμούμε να κρατήσουμε την μνήμη ζωντανή για τα όσα έχουν συμβεί και να ξυπνήσουμε στον επισκέπτη συναισθήματα και σκέψεις μέσα από το βίωμα και την εμπειρία του χώρου. Η πρόταση συνιστά μια οριοθετημένη κίνηση των επισκεπτών στο χώρο η οποία με κινηματογραφικό τρόπο και απλή εναλλαγή εικόνων και εμπειριών μνημονεύει τα γεγονότα και αποτίνει τον απαιτούμενο φόρο τιμής στους ήρωες. Με αρχιτεκτονικές και εικαστικές επεμβάσεις προτείνουμε μια συλλογική εγκατάσταση που θα μνημονεύει τα γεγονότα και τους νεκρούς της 11ης Ιουλίου 2011, εκεί όπου ο κάθε επισκέπτης θα αναβιώνει κλιμακωτά μια εμπειρική συναισθηματική κορύφωση.

Σημεία στάσης - Σημεία θέασης:

- Αρχιτεκτονική επέμβαση στο τοπίο- αναδιπλούμενη πορεία και κλιμακωτή εμπειρία
- Χώρος ιερού με στέγαστρο- 13 αφιερώματα
- Εγκατάσταση -τοιχος θραυσμάτων ύλη και άυλο
- Μνημείο κατάθεσης στεφάνων- παράθυρο στη μνήμη
- Σκάλες στο πρηνές- Σκάλες περισυλλογής
- 13 βέλη φωτός-13 ακτίνες φωτός προτείνονται να ανάβουν κάθε παραμονή 11ης Ιουλίου -φως προς τον ουρανό ορατό από απόσταση.
- Κρατήρας- ανέπαφο από οπτική επέμβαση – ανοιχτή πληγή στο χώρο.

Κοινά σημεία αναφοράς που ενσωματώνονται στην πρόταση μας:

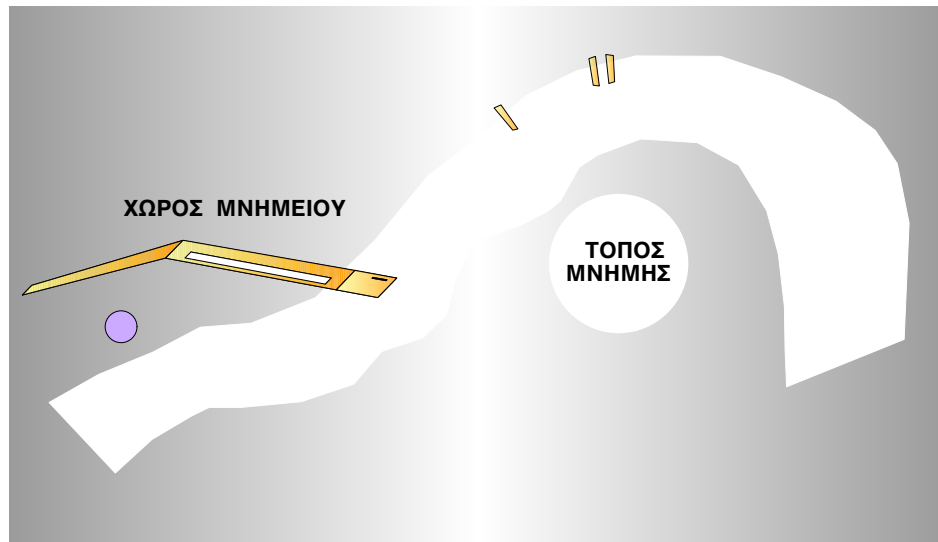
Οι πιο πάνω αναφορές ενσωματώνονται με κοινή αφετηρία και παραπομπή στα θραύσματά της έκρηξης, αναδίπλωση της σκέψης προς τη μνήμη το φως και το σκότος, την ύλη και το άυλο, μνήμη και τιμή, εξύψωση του ιδεώδους, επαναπροσδιορισμός και επανατοποθέτηση.

ΔΙΠΟΛΟ

Χώρος μνημείου - Τόπος μνήμης

Θεωρούμε το σημείο της έκρηξης και το πρηνές γύρω από αυτό ως ΤΟΠΟ ΜΝΗΜΗΣ και προτείνουμε τον χώρο μνημείου όπου αναπτύσσεται η δική μας πρόταση στο επίπεδο που προηγείται του σημείου της έκρηξης.

Ο ΤΟΠΟΣ ΜΝΗΜΗΣ παραμένει ανέπαφος και ιερός ενώ στο χώρο του προτεινόμενου μνημείου αναπτύσσεται η οριοθετημένη τοπιακή διαμόρφωση-πρόταση για μια βιωματική εμπειρία του χώρου.



Χώρος Μνημείου

Η αρχιτεκτονική μας πρόταση αποτελείται από μια καθοδηγούμενη πορεία. Μια πορεία η οποία αποκαλύπτει σταδιακά στον επισκέπτη μια αναδιπλούμενη επιφάνεια η οποία τον προσκαλεί να την επισκεφτεί. Μια σκάλα –μνημείο υπόμνηση της σκάλας ερείπιο που είχε απομείνει από την έκρηξη διαφαίνεται στο βάθος της διαδρομής. Η πορεία, απλή και συγκεκριμένη, μετατρέπεται σε κάθοδο-ράμπα-κατάβαση (αφαιρετική αναφορά στον αρχαιολογικό χώρο των Μυκηνών), με κατάληξη τον χώρο των αφιερωμάτων και του ιερού. Η ράμπα αποπνέει πρόσβασης σε ιερό χώρο.

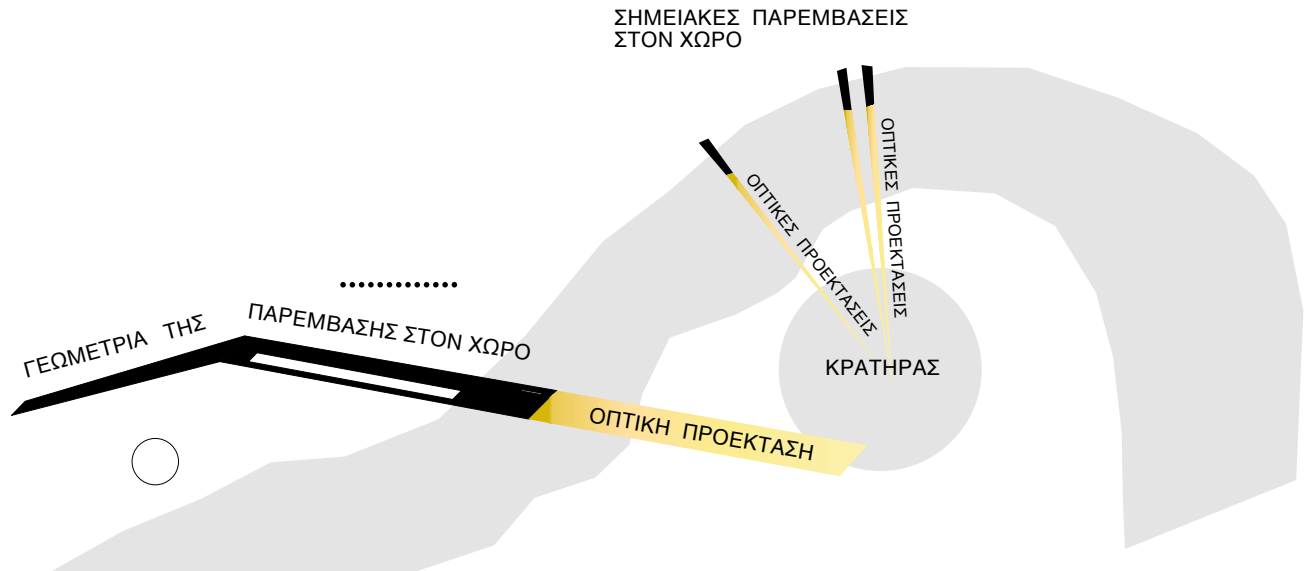
Ο χώρος από την οπτική της προσέγγισης του επισκέπτη παραμένει λιτός και απέρριτος. Αρχιτεκτονική μιας πορείας που σέβεται το τοπίο αφήνοντας σημειακές εξάρσεις στον χώρο. Στο χαμηλότερο επίπεδο όμως μετά το τέλος της ράμπας ο χώρος αποκαλύπτεται πλούσιος σε νοήματα και δυναμικός ως χωρική εμπειρία, αφού αποτελεί το χώρο μνήμης και τιμής των ηρώων. Ως αρχιτεκτονική έκφραση ο χώρος του ιερού και των αφιερωμάτων συνίσταται από μία αναδιπλούμενη επιφάνεια, στεγαστρο -κατάληξη της αρχικής πορείας. Η μορφολογία του στεγαστρού και της πορείας με τις τσακισμένες πλάκες εμφανούς μπετόν παίρνει αναφορά από τα θραύσματα των οχημάτων, εμπορευματοκιβωτίων και κτισμάτων και τα εκτοξευόμενα στο χώρο απομεινάρια του μετάλλου και του μπετόν.

Τα δεκατρία αφιερώματα στους δεκατρείς νεκρούς, με την αναδίπλωση της πλάκας προς τα πάνω θέλει να δείξει την «ανάληψη» των δεκατριών ηρώων στις μνήμες μας. Ο καλυμμένος χώρος του ιερού είναι επίσης κατάλληλος για μνημόσυνο και τρισάγιο χωρητικότητας πέραν των εκατό ατόμων.

Ο τοίχος με τα θραύσματα: Συμπυκνώνει στο διηνεκές σε μια εικόνα, μια ματιά, την ένταση της στιγμής. Μαζεύει όλη την ενέργεια και την δίνει στον θεατή. Ξυπνά μνήμες, φέρνει σκέψεις, προκαλεί την συλλογική μας ευθύνη.

Αρχιτεκτονική του χώρου-Αρχιτεκτονική του κελύφους-Αναλογία με τα θραύσματα:

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ-ΟΠΤΙΚΕΣ
ΧΑΡΑΞΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΗΜΕΙΟ
ΤΗΣ ΕΚΡΗΞΗΣ



Η γεωμετρία της πορείας όπως και των σκαλών οδηγούν στην επέκταση της χάραξης τους στο κέντρο της έκρηξης στο σημείο δηλαδή που συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ενδιαφέρον.
Η πρόταση για μια βιωματική εμπειρία του χώρου αποδίδεται στο χώρο με μια τεθλασμένη πορεία όπου οι αρχικές ελαφριές κλίσεις της διαδρομής μετατρέπονται σε πορεία κατάβασης σε χώρο ιερό και παράλληλα η ίδια πορεία αναδιπλώνεται δημιουργώντας την κάλυψη αυτού του χώρου.



Η διαδρομή τσακισμένη σε κάτοψη και τομή με αιχμηρές απολήξεις κάνει, με την αρχιτεκτονική της έκφραση και εμφάνιση, σαφή αναφορά στις αναδιπλώσεις των υλικών ως αποτέλεσμα της έκρηξης. Το υλικό των επιφανειών προτείνεται να είναι εμφανές μπετόν το οποίο διαμορφώνει την πορεία και πλάθεται δημιουργώντας ένα γλυπτικό αποτέλεσμα.

Η κατασκευασμένη αυτή διαδρομή με τις ελαφριές κλίσεις και τα σημεία στάσης και κίνησης, προσφέρει όψεις μακρινού και κοντινού, αποκαλύπτει σημεία ανοικτού και προστατευμένου.



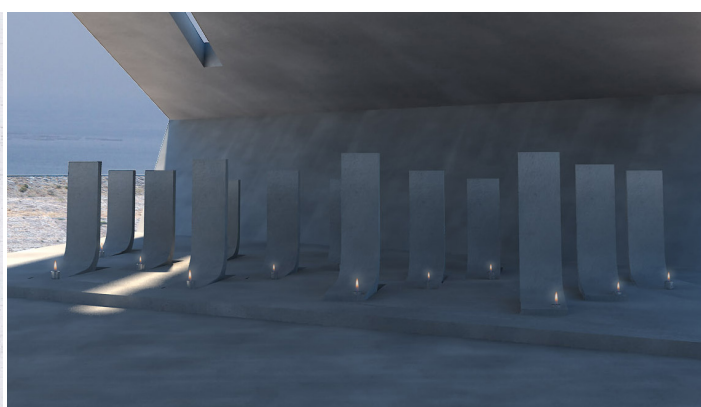
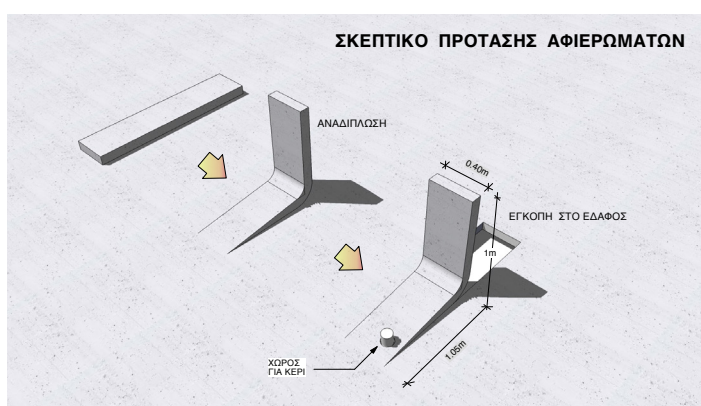
Αφιερώματα (Χώρος τιμής στα 13 θύματα της έκρηξης)

Τα 13 αφιερώματα προτείνονται ως αναδιπλώσεις –ξεφλουδίσματα μπετόν από το συνεχόμενο έδαφος. Χωροθετούνται στο τέρμα της πορείας και εμφανίζονται προστατευμένα στο δικό τους καλυμμένο χώρο. Ελεγχόμενη είσοδος φωτός (κάθετη οπή στο στέγαστρο) και οριζόντιο εσωτερικό ανάγλυφο δημιουργούν με φώς και σκιά, λιτό σταυρό.

Η απλοποίηση, το οργανικό, η καθαρότητα του καλυμμένου χώρου με τα αφιερώματα, διαχέουν ατμόσφαιρα ιερού χώρου, σεβασμό και αφοσίωση, παρέχοντας την ελευθερία στον επισκέπτη να πλησιάσει και να ανάψει ένα κερί. Οπή στην αρχή της κεκλιμένης πλάκας θα παρέχει τη δυνατότητα αυτή.

Η τοποθέτηση των αφιερωμάτων γίνεται με τρόπο ώστε να αποφεύγεται η επικάλυψη τους και να διευκολύνεται η πρακτική προσέλευση. Το κάθε αφιέρωμα ξεχωριστά θα έχει ύψος κατά αντιστοιχία 1m, 1.10m, 1.20m και θα φέρει το όνομα του κάθε ατόμου με ανάγλυφο τρόπο. Η αναδιπλώσεις των αφιερωμάτων δημιουργούν 13 εγκοπές στο πάτωμα οι οποίες είναι ορατές από το κάτω μέρος του χώρου.

Στο πίσω μέρος των αφιερωμάτων θα γραφτεί (με μεταλλικά γράμματα σε προεξοχή), ένα αδημοσιεύτο ποίημα γραμμένο από συμπολίτη μας, ειδικά για τον χώρο του μνημείου και προς τιμή των νεκρών της έκρηξης.



...δύσκολο ν' αρκεστείς σ ένα γιατί,
σ ένα αντίο πρωινό και μια προσευχή που άργησε.
Εδώ, η ζωή σταμάτησε,
και μισή, ξημερώνει χωρίς...

Τοίχος μνήμης - Θραύσματα

Θραύσματα διασκορπισμένα στο τοπίο

Θραύσματα απομεινάρια ενός συγκλονιστικού συμβάντος

Θραύσματα –ρωγμές –χαρακιές στη συνείδηση μας

Με την εικαστική αυτή πρόταση η οποία χωροθετείται στο κάτω επίπεδο σχεδόν στο τέρμα της πορείας προτείνουμε ένα ΤΟΙΧΟ ΜΝΗΜΗΣ.

Τα θραύσματα μαζεμένα και τοποθετημένα σε ένα επίπεδο πολλαπλασιάζουν την ενέργεια που αποπνέουν διατηρώντας στο χρόνο μνήμες και συναισθήματα.



Μέρος των τεκμηρίων- τα θρύψαλα μετάλλων από τα πυροσβεστικό όχημα που βρίσκονται στη περιοχή- προτίθενται να συμπιεστούν σε επίπεδα τμήματα και να ομαδοποιηθούν σε αυστηρό τραπέζιο σχηματισμό μεγέθους ~15x3m για να αποτελέσουν μέρος εγκατάστασης.



Κάθε τμήμα του θα στηρίζεται κάθετα από τοίχο, ο οποίος θα συνδέει το χώρο του ιερού με το μνημείο. Κάθε τμήμα της εγκατάστασης θα απέχει ελαφρά από το άλλο, δίνοντας τη εντύπωση ότι αιωρείται αφήνοντας πίσω από μια σκιά και μετατρέποντας την ύλη σε άυλο παρεπόμενο.

Ο τοίχος- εγκατάσταση θραυσμάτων ύλη και άυλο, όχι μόνο συνδέει το χώρο του ιερού με το μνημείο κατάθεσης στεφάνων παράθυρο στη μνήμη αλλά με εικαστικό ύφος λειτουργεί και σαν ντοκουμέντο, συγκεντρώνοντας την ένταση διαμέσου των τεκμηρίων της έκρηξης.

Σκάλα - Μνημείο (Χωροθέτηση σκάλας-μνημείου στο τέρμα της διαδρομής)

Η σκάλα είναι ένα σύμβολο που εμφανίζεται συχνά σε θρησκευτικά και εσωτερικά πλαίσια από τους αρχαίους χρόνους.

Από τη μακρινή αρχαιότητα, η σκάλα λήφθηκε ως πρότυπο της πνευματικής αναβάσεως.

Έλληνες φιλόσοφοι: «επίπονη ανάβαση του ανθρώπου προς τον Θεό αντιπροσωπεύεται από μια σκάλα.. Η αφετηρία αυτής της «ανάβαση προς τον παράδεισο» είναι το όνειρο του Ιακώβ ».

Οι Άγγελοι ανεβαίνουν και να κατεβαίνουν στη σκάλα του Ιακώβ είναι αναπαραστάσεις της ικανότητας της ψυχής να αυξηθεί ή να μειωθεί κατά μήκος της αλυσίδας της ύπαρξης. Όπως ο Jean Farre εξηγεί: «η σκάλα είναι μια γέφυρα μεταξύ της γης και του ουρανού: Επιτρέπει στον άνθρωπο να αυξήσει τη σφαίρα της γνώσης και την πρόσβαση στο ιερό ... Περαιτέρω, η σκάλα εκφράζει αναζήτηση του ανθρώπου στην προσδοκία του για την πρόοδο.

Το μνημείο- παράθυρο στη μνήμη -επεξεργάζεται τους πολυδιάστατους συμβολισμούς και τη σημασιολογία της σκάλας και επαναφέρει συναισθήματα ανάτασης και εξύψωσης των νεκρών, επαναπροσδιορίζοντας την συλλογική και ατομική εξέλιξη. Αφήνεται να λειτουργήσει στο συλλογικό μας υποσυνείδητο ξυπνώντας μνήμες και προκαλώντας μας να ξαναορίσουμε την γενικότερη στάση μας στα πράγματα.



Με την πρόταση μας η σκάλα επαναπροσδιορίζεται και προτείνεται κατ' αναλογία σε μεγαλύτερη κλίμακα και τρισδιάστατη μορφή. Η υπερμεγέθης συσχέτιση είναι σκόπιμη και μη συμβατή της ανθρώπινης αναλογίας για αποφυγή οποιασδήποτε χρηστικότητας της και επιβλητική κατάδειξη του μνημειακού χαρακτήρα (3x3x7.75 μέτρα).

Η σκάλα-παράθυρο στη μνήμη, χωροθετείται σε σημείο κοντινό της περιοχής που επέλεξαν οι συγγενείς των θυμάτων να τοποθετήσουν τους δεκατρείς σταυρούς.

Με άμεση παραπομπή σε μια όψη της έκρηξης και την πολυδημοσιευμένη εικόνα -τεκμήριο της έκρηξης στο Μαρί ανοίγουμε ένα παράθυρο και επαναφέρουμε τη μνήμη. Η επιτηδευμένη παραπομπή έχει σκοπό να αναβιώσει μνήμες και εικόνες αλλά παράλληλα συνδιαλέγεται με το συμβολισμό της σκάλας ως σύμβολο ανάτασης και εξύψωσης των νεκρών της ημέρας εκείνης.

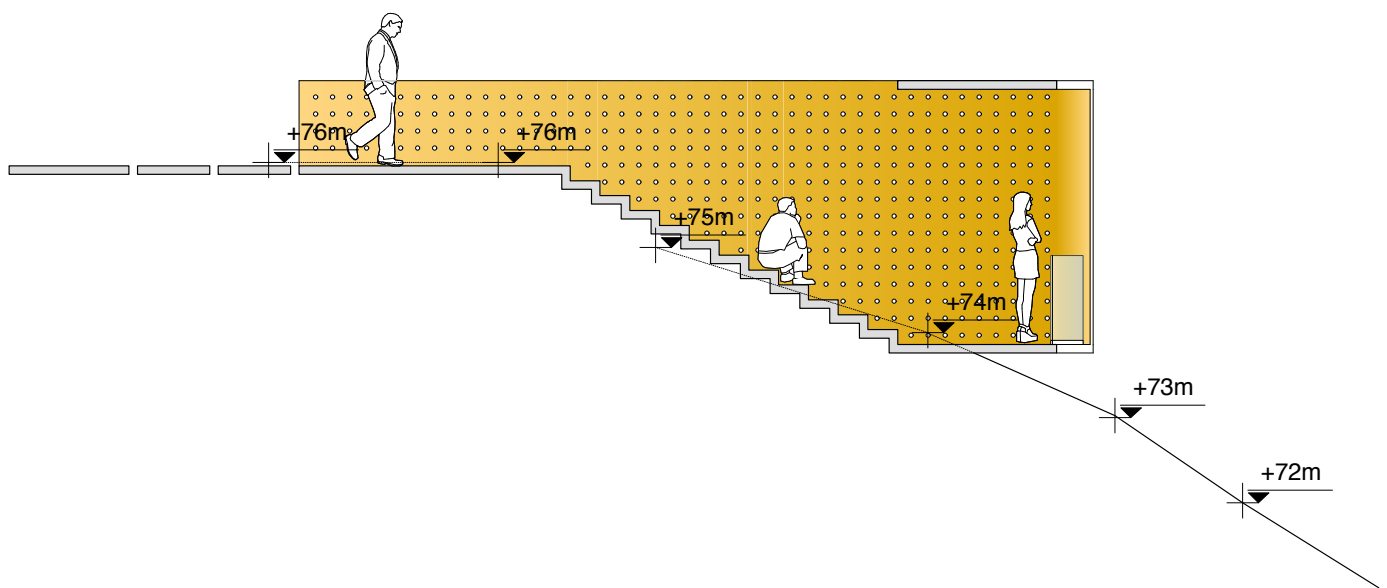


Τόπος μνήμης

Η πρόταση μας αντιμετωπίζει το γυμνό τοπίο στο χώρο της έκρηξης ως ΤΟΠΟ ΜΝΗΜΗΣ τόσο δυνατό από μόνο του σε νοήματα και μνήμες ώστε τον κρατούμε σχεδόν ανέπαφο με μόνο τρεις σημειακές επεμβάσεις –τρεις σκάλες κατάβασης, ατομικής περισυλλογής και απομόνωσης. Με τις σκάλες αυτές ο επισκέπτης έχει την επιλογή να προσεγγίσει τον χώρο του κρατήρα ως το επίκεντρο του κατεστραμμένου τοπίου και να σταθεί σε χαμηλότερο σημείο σε μια στάση απόλυτης εσωτερικής περισυλλογής.

Έτσι αφήνοντας το χώρο της έκρηξης σχεδόν ανέπαφο χωροθετούμε την πρόταση μας στο πρώτο επίπεδο του χώρου.

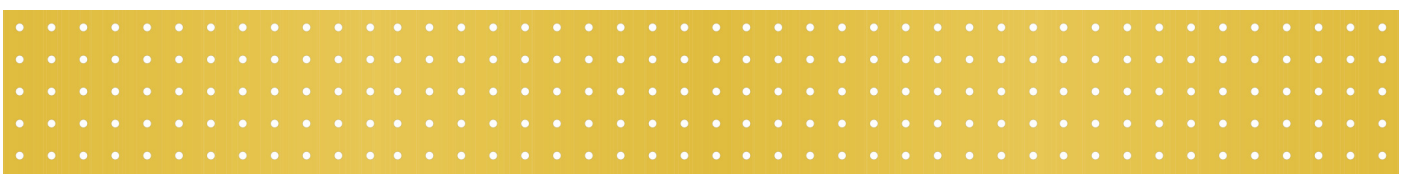
Σκάλες περισυλλογής



Συγκέντρωση-Απομόνωση-Στοχασμός-Σκέψη

Αυτά είναι τα συναισθήματα που θέλουμε να προκαλέσουμε στον επισκέπτη με αυτή την παρέμβαση στο πρηνές της έκρηξης.

Σημεία κατάβασης
Σημεία ατομικής περισυλλογής
Σημεία στάσης –θέασης-σκέψης απέναντι στο γυμνό τοπίο της έκρηξης



Οι σκάλες προτείνονται με μπετόν στο πάτωμα και επένδυση με τρυπητή οξειδωμένη λαμαρίνα –αναφορά σε θραύσματα που βρίσκονται στο τοπίο.



Όλα τα σημεία στάσης και θέασης γυρισμένα με οπτική στο γυμνό τοπίο με επίκεντρο τον κρατήρα της έκρηξης.

Όλα τα στοιχεία παραμένουν ανέπαφα από οποιαδήποτε επέμβαση.

Το τραυματισμένο τοπίο, αποστερημένο από βλάστηση και τα ίχνη της έκρηξης είναι αποτέλεσμα και τεκμήριο μνήμης.

Κρατήρας:

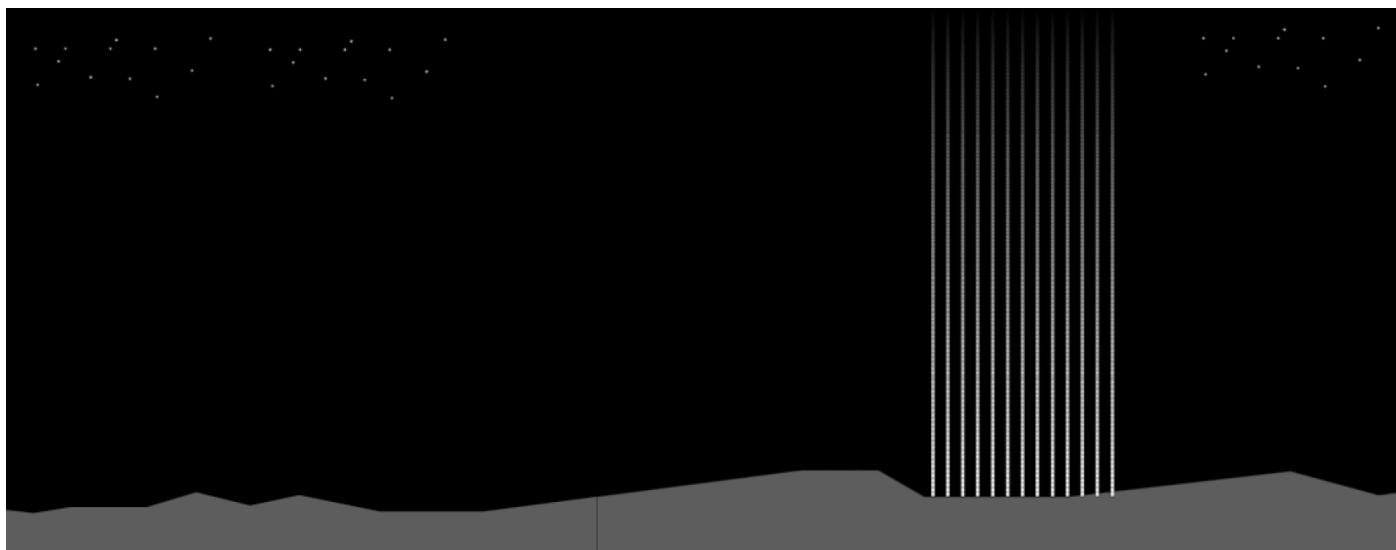
Ο κρατήρας θα διατηρηθεί στην υφιστάμενη κατάσταση με ενέσιμα από μπετόν ώστε να αποφευχθεί η περαιτέρω αλλοίωση του από τη διάβρωση.

Ακτίνες φωτός (13 νεκροί -13 ψυχές που μας ακολουθούν και ζητούν δικαίωση)

Ανάγκη για να κρατηθεί η μνήμη των νεκρών. Προτείνεται η τοποθέτηση 13 ακτινών φωτός να ανάβουν κάθε παραμονή 11ης Ιουλίου και σε άλλες ημερομηνίες όπου κριθεί απαραίτητο. Το φως στο νυκτερινό ουρανό θα είναι ορατό από απόσταση.

Οι ακτίνες φωτός θα χωροθετηθούν στην περιοχή του χώρου μνημείου σε ευθεία γραμμή, αποκλίνουσα από τον άξονα πορείας.

Η πρόταση μας για 13 ακτίνες φωτός στο νυκτερινό σκοτεινό τοπίο στοχεύει στην υπόμνηση του συμβάντος και συμβολίζει με αυτό τον εξαϋλωμένο τρόπο ότι η μνήμη των 13 ανθρώπων που χάθηκαν θα μείνει για πάντα ζωντανή.



Μνήμη και τιμή μαζί!